

KYRKORNA mitt i Värmland

Nummer 3
Sommar 2026

Sunne pastorat
släpper *CD*

sidan 7

Familjefest med
glitter och glamour

sidan 14

Korsord, *tävlingar*

Svenska
kyrkan

Årets tredje nummer

Kyrkorna mitt i Värmland nummer 3 år 2026 sträcker sig över veckorna 36-47. Tidningen innehåller ett smakprov på vad som har hänt - och kommer att hända - i våra fyra församlingar: Sunne, Västra Ämtervik, Östra Ämtervik och Gräsmark. I kalendariet på vår hemsida kan du läsa mer. www.svenskakyrkan.se/Sunne

Och du är alltid hjärtligt välkommen!

Har du, eller någon du känner, inte fått någon tidning?

Hör av dig så skickar vi gärna ett exemplar!

Omslagsbilden

Petra, Veronica, Eva och Nicklas välkomnar till årets familjefest, med glitter och glamour!

Foto: Anna Mohlén Lauridsen

Scanna koden för att läsa tidningen – och tidigare nummer – digitalt:

Följ oss gärna på sociala medier:

Svenska kyrkan i Sunne

Sunne_pastorat

Kyrkorna Mitt i Värmland

Utgiven av Sunne Pastorat; Sunne, Västra Ämterviks, Östra Ämterviks och Gräsmarks församling.

Redaktör, text och foto där annat ej anges:
Anna Mohlén Lauridsen, kanslichef och kommunikator
0565-68 88 01
anna.mohlenlauridsen@svenskakyrkan.se

Ansvarig utgivare:
Lena Börjesson 070-367 68 68
lena.borjesson@svenskakyrkan.se

Tryck:
Ramströms Tryckeri AB. 5 700 ex.
Tryckt på klimatkompenserat papper i Sunne 2026.

Boka kondoleans

På pastorsexpeditionen i Sunne kan du boka en kondoleans – en minnesgåva – för att hedra minnet av någon som har gått bort. Pris per kondoleans är 200 kronor eller valfritt högre belopp.

Intäkterna fördelas efter behov mellan Kyrkans prydnad, Församlingshemmets prydnad och Församlingsverksamhet inom respektive församling. Betalning sker i samband med beställningen. Du kan ringa in din beställning på 0565-68 88 00.

Även via hemsidan

Du kan även boka din kondoleans via vår hemsida:

www.svenskakyrkan.se/sunne/kondoleans

Boka dygnet runt – betala enkelt med swish!

Märk inbetalningen med namnet på församlingen, t ex "Kondoleans Sunne".

Swish: 123 420 40 61
Plusgiro: 132 687-5
Bankgiro: 655-4810

Ombud för Sunne församling
Broby Färghall, 0565-107 20
Margareta Bengtsson, 0565-921 45
Christina "Kicki" Nilsson, 070-545 81 09

Ombud för Västra Ämterviks församling
Monica Magnusson, 0565-503 63, 070-616 47 70

Ombud för Östra Ämterviks församling
Gun Möller, 070-3299945
Annika Berg, 076-830 39 70

Ombud för Gräsmarks församling
Rottnahallen, 0565-400 03
Elsie Johansson, 070-663 00 71

Välkommen till Sunne Pastorat

Kyrkogatan 3, 686 34 Sunne

Ordinarie öppettider:
måndag-torsdag 10.00-12.00

Under sommarperioden:
måndag-onsdag 10.00-12.00

Under jul-nyår:
Julafton, juldagen och annandag jul: stängt.
Nyårsafton och nyårsdagen: stängt.
I övrigt öppet enligt ordinarie öppettider.

Pastorsexpeditionen:
sunne.pastorat@svenskakyrkan.se
0565-68 88 00

Kyrkogårdsexpeditionen:
sunne.pastorat.kyrkogard@svenskakyrkan.se
0565-68 88 50

Till Selma Lagerlöf

Text: Lena Gynnemo, kyrkorådets ordförande

Jag ser ut över naturen i Fryksdalen och jag ser sagan i min närhet. Här finns berättelserna från förr, sagor, sägner, skrönor och levnadsöden. Och vilka berättelser!

I debutromanen Gösta Berlings saga fabuleras det fritt! Här finns grevegården Borg där den grymma grevinnan Märta Dohna nekar en trollkunnig tiggarkäring en smakbit av den nyrökta skinkan. Då sätter käringen skatorna på grevinnan, och hon blir fånge i sitt hus och får så småningom fly därifrån.

I samma bok hittar vi Farbror Eberhardt, som gömmer sitt livsverk, sitt Magnum Opus, där han säger sig bevisa att Gud inte finns. Han lägger det i en koffert som inte får öppnas förrän vid århundradets slut.

Där finns den blide Löwenborg som har ett träbord på vilket han har målat tangenter. Han kan sitta i timmar och spela på träbordet, men han spelar bara Beethoven.

Vi har också den fattige Jan Andersson i Skrolycka, som mister förståndet och blir Kejsarn av Portugallien, när hans dotter flyttar till Stockholm och försörjer sig som glädjeflicka.

Ja, fabuleras det så fritt egentligen?

Ett stenkast Östra Ämterviks kyrka ligger Herresta. Under en slakt runt 1859 kom en tiggarkäring uppifrån Finnskogarna fram och tiggde en matbit. Dåvarande frun i huset, kaptenskan Hedda Hedberg, född Bruce, snäste bryskt av henne och ska ha sagt: Hellre ger jag åt skatorna än slänger till en tiggarkäring. Finnkäringen satte då skatorna på kaptenskan och till slut tvingades kapten och fru Hedberg flytta från gården. Och kyrkoherde Magnusson som var präst i Östra Ämtervik på 30-40-talet när Herresta blivit prästgård berättar att det var så mycket skator när de flyttade in så att de inte ens fick fred om nätterna.

Inne i kyrkan står kofferten efter Paul Andreas Lidback. Han var engagerad i sociala frågor och provocerade en del med detta. Han var också i konflikt med sin familj om ett fideikommiss som släkten hade och blev invecklad i en process med släkten om detta. Men framför allt gjorde han en egen tolkning av Bibeln som han kallade Det goda hjärtats och det sunda förnufts försök att omkläda svenska bibeln. Han menade att detta verk skulle kunna rubba den gällande världsordningen, så viktigt var det. Han packar denna bibel, sina sociala skrifter, handlingar i processen om fideikommisset, brev, dikter mm i en vacker turkisk koffert och förseglar den den 14 mars 1855 och skriver i en anteckning under ett sigill att den inte får öppnas förrän den 21 mars 1900. Och om de människor som är med vid öppnandet inte godtar hans tankar eller anser att de inte bör släppas ut skulle kofferten åter förseglas och inte öppnas förrän 21 mars 2000.

Och går vi söderut så kommer vi snart till Båvik. Där bodde Bengt Gustaf Geijer, yngste bror till skalden Erik Gustaf Geijer från Ransäter. En trög och tafatt man i allt

utom musiken. Ibland fick han spela i Östra Ämterviks kyrka. Något eget piano hade han inte råd med utan hade målat tangenter på ett litet träbord. Och det bar han med sig på ryggen när han skulle bort på kalas.

Några kilometer norrut ligger Skrolycka. Här levde torparen Jan Nilsson. Hans dotter Cattrina Jansdotter flyttade till Stockholm och får först jobb som hemhjälp men hamnar snart i heltidsprostitution. Jan tar skydd i sinnesförvirringen och blir Kejsare av Portugallien. Han traskar omkring i en kask som han fått, och pappersmedaljer som bodbetjänter hängt på honom.

Så småningom flyttar Cattrina till Finland och tar också dit sin mor Brita Jansson. Hemma i Skrolycka går Jan, alltmer förvirrad, ett ensamt fattighjon, utsatt för omgivningens löje.

Ja, sagan finns här i min närhet. Den fanns inte bara under Selmas tid. Nej, den finns här ständigt, bara vi har ögon att se. Men de flesta av oss ser inte. Kanske vi kan göra ett hyfsat referat av en händelse, men det blir nog inte till stor litteratur.

Men Selma såg. Hon lyssnade. Hon hade förmågan att se sagan i det vardagliga, och hon hade den sällsynta förmågan att göra litteratur av den. Inte alltid uppskattade man här i grannskapet hennes sätt att vrida till verkligheten. När Kejsarn av Portugallien kom ut förargades en del. "Nu ljuger ho igen, ho Selma," sa man, "sådär var det ju inte utan så och så i stället". "Det vet jag", sa Selma, "men nu skrev jag så här." Punkt!

Och i ett brev till Sophie Elkan 1914 skriver hon om Kejsarn: Handlingen försiggår här i Emtervik i min barndom med alla de gamla figurerna här som bipersoner. Ja huvudpersonen är nog verklig han också, en stackars gubbe som sörjde sig galen av längtan efter sin dotter. [...] Jag ville ha in något av det rörande och naiva, som fanns hos den stackars gubben. Jag vet inte om jag lyckas, jag är just på den punkten, då man ingenting vet."

Jodå, hon lyckades, både denna gång och alla de andra gångerna, att ge liv åt den berättelse som finns här runt omkring oss alla.

Och vi är så tacksamma för det! Hennes berättelser är tidlösa, lika aktuella nu som när de skrevs, för människan förändras inte. Det var inte bara för 100 år sedan som spännande och originella människor levde. I varje människa finns en historia. Men förmågan att se den och göra litteratur av den, den är sällsynt.

Men du ägde den, Selma. Tack, Selma, för berättelsen!

Carl von Linné – en lysande vetenskapsman och *troende*

Text: Hans-Viktor Krolovitsch, kyrkoherde Foto: Anna Mohlén Lauridsen

För oss här i Värmland var det en fantastisk sommar med varma fina dagar som skiftade med välbehövliga regniga perioder. Allt blomstrade med kraft och prakt och skörden lär inte bli dålig heller.

Den fina psalmtexten ”Härlig är jorden, härlig är Guds himmel...” (den sv. psalmboken nr. 297) finner bekräftelse hos var och en av oss som bor i dessa trakter.

En berömd betraktare av naturen var Carl von Linné. Han var en stor vetenskapsman och en strålande författare, som iakttog stort och smått i naturen och beskrev allt med kraft och med glädje i detaljbeskrivningarna.

Det är kanske få som vet att Carl von Linné var också en troende människa som häpnade över Skaparens fantasi i naturen. Även om han inte hade så mycket aning om evolutionen och trodde att arterna en gång för alla utgått färdiga ur Guds hand, gäller hans ord att människan fått jorden som boningsort ”för att hon med beundran måtte aktgiva på dessa talrika, högst förträffliga konstverk samt därigenom inse sin höge Skapares makt och vishet, i det hon finner att en och densamme varit hennes

och alltings upphov. Henne ensam har den gåvan blivit beskärd att medelst språket kunna meddela sin beundran åt andra av sitt eget släkte och att hon, den siste bland skapade, kan lära känna sin Skapare och överallt med högan röst stämma upp till hans lov och pris evinnerligen. Svinet äter ollon och fetmar men skådar ej upp på trädet, varifrån det får sin föda, och mycket mindre tänker på sin Skapare. Vår skyldighet är och skall sannerligen förbliva att härutinnan vara bättre än svinet” (ur Systema Naturae - Om undran inför naturen)

För Linné finns en tanke bakom skapelsen, tanken att människan ska söka för att finna. Genom att söka och forska ska människan ta Gud på bar gärning genom hans spår i naturen och sedan ska hon ”meddela sin beundran åt andra av sitt eget släkte”. Människan ska alltså genom att använda sig av hennes fem sinnen upptäcka Skapelsens rikedom och genom ordet utföra sitt uppdrag att förmedla sin beundran för Skaparen till andra människor.

Enligt Linné är ordet den främsta gåva som Gud har gett oss människor och som skiljer oss från djuren.

Genom ordet har människan skapats till Guds avbild. Världen vore inte mänsklig utan talets gåva, utan ordet. Genom att ta till sig det och använda sig av ordet uppfyller människan sitt gudomliga uppdrag.

Evangelisten Johannes brister ut i jubel när han säger att ”Ordet blev människa och bodde bland oss, och vi såg hans härlighet, en härlighet som den ende sonen får av sin fader, och han var fylld av nåd och sanning” (kap.1:14). Han menar Jesus Kristus.

Tron säger oss att Jesus, snickaren från Nasaret är identisk med Guds Vishet, som har all makt, som är ljuset i vår okunnighet och som har tagit sin boning bland människorna. Han följer oss på livets vandring och hjälper oss att upptäcka vår Skapare.

Kyrkans uppdrag är, enligt Carl von Linné att förmedla detta budskap åt andra av vårt eget släkte.

Varmt välkommen till allt vad som händer i våra kyrkor och församlingshem.

Var finner vi Jesus i Sverige?

Text: Sören Dalevi, biskop i Karlstads stift. Illustratör: Saga Bergebo

Kristendomen är på frammarsch i världen. I Afrika har t. ex. Kristendomen växt från 1 miljon anhängare till 400 miljoner anhängare, och det bara under de senaste hundra åren. I tyska veckotidningen *die Zeit* var det därför för ett tag sedan en stort uppslagen artikel om just kristendomen i Afrika och dess framgångar. Fanns det rentav något som de kristna i Europa kunde lära?

Man intervjuade bland annat forskaren och jesuitprästen Jean Luc Enyegue, från Nairobi. Reportern frågade om kristendomens framgångar i Afrika måste man ha att göra med att den är präglad av svält, våld och umbäranden? Enyegue svarade: "Vi tror inte för att vi lider, men tron hjälper oss genom lidandet och ger oss inre styrka." Hans råd till oss i Europa: ni måste hitta Jesus på ert sätt!

Kloka ord av Jean Luc Enyegues, och jag kom att tänka på dem när jag för en tid sedan talade med professor Christina Osbeck. Hennes senaste forskning handlar om de livsfrågor som barn ställer sig, och där det visar sig att frågor om gemenskap och samhörighet är mycket viktiga. Forskningsresultaten visar att barnen lever i en tid där man får sitt värde genom vad man presterar. Men resultatet handlar inte bara om mellanstadiebarn. Det handlar lika mycket om dig och mig.

Osbeck talade om en utmaning hon såg för kyrkan i Sverige: att erbjuda en gemenskap och ett språk för att tolka livet. Här har kyrkan ett viktigt uppdrag, menar Osbeck:

-Kyrkan tillhandahåller en miljö där man har värde i sig själv och inte utifrån sin prestation. Barn i både skola och samhälle lever idag i ett sammanhang där prestation hela tiden betonas och där man kontinuerligt bedöms. Prestation har blivit till ett värde i sig själv i vårt samhälle.

-Genom att erbjuda ett språk som hjälper en att tänka om livet kan kyrkan bidra. För vi behöver alla ett rikare språk som verktyg för egen reflektion. Traditioner och bibelberättelser är här viktiga redskap för att utveckla ett rikare sätt att tänka kring livet och tillvaron. I vår tid är det dessutom viktigt att kommunicera hopp.

-Jag tänker att de frågor kring gemenskap och relationer som barnen ställer sig är frågor vi alla ställer oss i livet. I olika åldrar har vi såklart olika mycket utrymme att tänka på dem. Det handlar om relationernas starka ställning för såväl unga som för oss alla.

I en orolig tid som vår är kyrkans uppgift att erbjuda människor ett öppet, relevant och kravlöst sammanhang. Men också möjligheten till ett språk.

Så att människor kan finna Jesus, också i Sverige.

Kulturveckan 2026

Konflikten mellan Israel och Palestina
Föreläsning av Anders Persson, Linnéuniversitetet
- statsvetare, forskare och mellanösternkännare.

Arrangör: Sunne pastorat och Sunne FN-Förening

Bild till vänster:

Tuula Dajen, representant för FN-föreningen i Sunne

Anders Persson, föreläsare

Hans-Viktor Krolovitsch, kyrkoherde

Konsert med CD-release

Sunne Pastorat ger ut en dubbel-CD med musik av
Ragnhild Pettersson.

Högtidsgudstjänst i Östra Ämterviks kyrka
Kyrkoherde Hans-Viktor Krolovitsch leder gudstjänsten
och biskop emeritus Esbjörn Hagberg predikar.

Folkmusikgruppen Sunnlåt medverkar.

Kransnedläggning vid Selma Lagerlöfs grav.

Ovan: Esbjörn Hagberg, biskop emeritus och Hans-Viktor Krolovitsch,
kyrkoherde. Foto: Liliia Vlasjuk

Nedan: Kerstin Larsson, Anna Nilsson, Camilla Forslund och
Anna Feltenmark. Foto: Liliia Vlasjuk

Konsert med *CD-release*

Sunne pastorat ger ut CD med musik komponerad av organist Ragnhild Pettersson.

Medverkande är Gunilla Hallgren och Anders Andersson, solosång, Claudia Mitnei, harpa, Roger Mohlin, gitarr, Radu Mitnei, Matnej Sonlajter och Anna Olsson, violin, Rikard Bernström, viola, Ylva Nilsson, violoncell, Jakub Becerra Pietryka, kontrabas och Ragnhild Pettersson, orgel och piano. Orgelmusiken är inspelad i Sunne kyrka, övrig musik i Östra Ämterviks kyrka.

Dubbel-CD:n finns till försäljning i pastoratets fyra kyrkor samt i receptionen på pastorsexpeditionen i Sunne.

Söndagen den 9 augusti hölls en uppskattad release-konsert i Sunne kyrka där flertalet av dem som medverkat på CD skivan deltog. Vid konserten framfördes bland annat solosånger, gitarmusik, en harpkvintett och några satser ur en stråkserenad.

Ragnhild Pettersson är organist, pianist och kompositör, utbildad vid Kungliga Musikhögskolan i Stockholm, där hon även studerade dirigerings för Eric Ericsson. Pianolärare var Gunnar Hallhagen och orgellärare var Anders Bondeman. Ragnhild har även studerat i England för John Wellingham och Margaret Phillips, orgel, och för Phyllis Sellick, piano. Under studietiden i London sjöng hon också i Sir David Willcocks Bach Choir. Hon har även deltagit i kurser i Italien hos organisten och musikvetaren Luigi Ferdinando Tagliavini. Ragnhild har de senaste 20 åren spelat ett fyrtiotal konserter per år runt om i Sverige. Tidigare har hon också turnerat som solist och ackompanjör i USA, England, Tyskland, Ungern och Tjeckoslovakien samt medverkat i radio- och TV-program. Bland Ragnhilds kompositioner kan nämnas tre mässor för kör och orkester, stråkkvartett, orgel, piano och solosång.

Fyra av de medverkande vid konserten i Sunne kyrka: Ragnhild Pettersson, Anders Andersson, Radu Mitnei och Gunilla Hallgren.

Livet i Sunne prostgård *under Anders Fryxells tid*

Text och foto: Bernt Jansson f d historielärare, amatörarkeolog och akvarellmålare

År 1836 blev Anders Fryxell kyrkoherde i Sunne Regala pastorat, ett pastorat där kungen enligt kyrkolagen hade utnämningrätten. Fryxell trivdes med sitt pedagogiska arbete i Stockholm, men inkomsterna var små. Med sin prästutbildning kunde han söka lediga pastorat där inkomsterna var betydligt bättre.

År 1834 blev Sunne pastorat ledigt, då hans farbror kyrkoherden Axel Fryxell avlidit. Anders blev enda sökande till detta "feta pastorat" och den 19 juni 1835 utnämndes han till sin farbrors efterträdare.

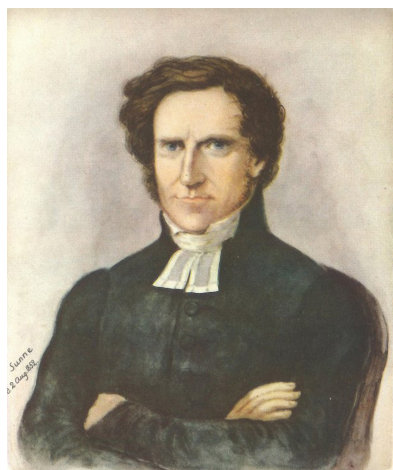
Utnämningen undertecknades av Carl XIV Johan samt August von Hartmannsdorff.

I Sunne prostgård hade hans farfars mor haft sitt hem och farfadern Johan varit kyrkoherde.

På Johan Fryxells tid var pastoratet stort – det omfattade hela Fryksdalen. År 1821 delades det i två:

Frysände pastorat och Sunne pastorat.

När familjen Fryxell flyttade till Sunne bestod den av följande medlemmar: Anders Fryxell och hans hustru Julia, döttrarna Eva, Mathilda och Louise samt sonen Elof. I Sunne föddes 1836 en dotter som "dog"späd" och 1838 Emma Benjamina som var dövstum. Hon avled 1846. Barnbarnet Agnes Schagerström omnämner en fosterdotter Maria Wallin. Hustrun Julia var ofta sjuk och "hennes nervösa åkommor utvecklades efter hand till verklig sinnessjukdom" (Eva Fryxell). När hennes sjukdom förvärrats kom ansvaret för hemmet att alltmer vila på äldsta dottern Eva. Till slut måste modern få vård utanför hemmet och de sista åren bodde hon på hemmanet Skäggebol i Gillberga socken. Hon dog 1868.

Anders Fryxell, 1852

Julia Fryxell, f Lagergren

Det finns många personer som har berättat om livet i prostgården och om professors arbetssätt. Sunnebon Maj Hedin har med hjälp av sin dotter Margareta Fredriksson gjort en noggrann och uttömmande beskrivning av prostgårdens byggnader och trädgård med tillhörande jordbruk: *Allt har sin tid. Glimtar från Sunne kyrka, Prostgården och Stora arrendegården*. Utgiven 2011.

Följande personer från Fryxells tid har givit sina vittnesbörd från livet i prostgården:

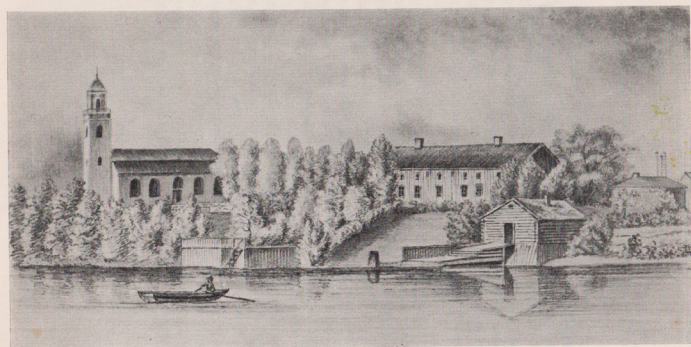
dottern och författarinnan Eva Fryxell, författaren och journalisten Johan Eugène Maximilian Axelson, barnbarnet Agnes Schagerström, lantmätaren Carl Theodor Flodman och författarinnan Selma Lagerlöf.

Prostgården före 1876

Innan vi ger oss in på berättelserna om livet i prostgården är en kort lägesbeskrivning på sin plats. Mangårdsbyggnaden som familjen Fryxell flyttade in i var från Johan Fryxells tid, Anders Fryxells farfar, och uppförd 1762. Byggnaden var i "grovt furutimmer", 45 alnar lång och 21 alnar bred (1aln= 0,59 m). Huset bestod av nio rum. Ungefär samtidigt uppfördes två flygelbyggnader varav den södra finns kvar än idag. Den norra, som är riven, användes en tid av Anders Fryxell som skrivarstuga.

Prostgården före 1876, akvarell

Sunne kyrka och prästgård. Blyertsteckning av Eva Fryxell, av henne skänkt till Christian Molbech vid hans besök hos Anders Fryxell 1851. Kungl. Biblioteket.

Sunne kyrka och prästgård. Teckning av Eva Fryxell

Johan E.M. Axelson "skrivhjälp", sekreterare hos Fryxell 1849

I april 1849 hade Fryxell frågat sin gode vän J.G. Wahlström i Uppsala om han kunde hjälpa honom att skaffa skrivhjälp, då släktingen Jean Jacques Fryxell (son till Axel Fryxell) var gammal och "numera oanvändbar". En studerande av Västgöta nation anmälde sig – Johan Eugène Maximilian Axelson. Denne hade fotvandrat i Värmland genom Klarälvdalen och senare bl.a. besökt Gräsmark. Han anlände till Sunne och stannade hela hösten. Senare blev han tidningsman i GHT och god vän med Viktor Rydberg. År 1870 publicerade han sin skildring En dag hos Anders Fryxell i Folkkalendern Svea.

"Tidigt började arbetet. Fryxell genomgick först sina anteckningar, vilket han kallade att ladda, och började sedan att diktera. – Under sin diktamen promenerade han fram och åter i rummet. Första arbetspasset varade till kl 9, då man gick in för att äta frukost. De livliga dottrarna höll därvid målron vid makt, men den dag det här var fråga om, fick endast tyska talas. Hade man inget annat att tala om, berättade man, vad man drömt under natten. Från flygeln kom också en mycket välputsad gäst – förmodligen Jean Jacques Fryxell – som av de skojsamma flickorna kallades Amor. Efter frukosten återgick man till arbetet, och nya blad blev färdiga i det band, som var under arbete. Detta arbetspass pågick till kl 1, då Fryxell tog en vilopaus före middagen, men kl 3 började arbetet på nytt. Ett par timmar före aftonmåltiden samlades hela familjen i salongen till högläsning. – Under avbrott i arbetet berättade Fryxell ofta om sitt sammanträffande med tidens stora män. Geijers ungdomsdikter älskade han och Horatius bar han alltid med sig. Kom sockenbor på besök, var prostens fryntligheten själv."

Anders Fryxells barnbarn Agnes Schagerström berättar om mathållningen i prostgården

"Frukosten äts kl. 9 f.m. och bestod av kaffe, smör, bröd och uppskuret för de stora, havrevälling och smörgås åt barnen. Kaffet kokades i vardagslag på s.k. knallar med en liten tillsats av riktigt kaffe vid rostningen. Knallarna bakades av kokt, riven potatis och grovt rågmjöl, rullades i smala stänger och skuros i små tärningar, som sedan rostades.

Det dagliga kosthållet var enkelt, men maten var rikligt tilltagen och mycket väl lagad."

Agnes Schagerström berättar vidare hur menyn kunde se ut när det var ett bättre kalas hämtat ur en gammal receptbok från Sunne:

Färs med marionadseuse och många garneringar

Höns med champinjonseuse, garnerat med smördegsrutor

Klarkokta äpplen med ris, garnerat med bisquitte, gelé etc

Fogelstek med Westeråsgurkor etc

Mandeltårta med sylt

WIN: Port, Madeira, Rödvin

Agnes Schagerström fortsätter: "Men redan på 1860-talet började kalasen förenklas, och från min barndom erinrar jag mig intet, som kunde kallas överdåd. Smörgåsbord och sup förekom ej, men farfar drack på gamla dar ett glas rödvin till sin middag."

Boende i prostgården förutom familjemedlemmarna

Antalet boende i prostgården varierade stort under Anders Fryxells tid i Sunne. Många gånger var han borta på utlandsresor för sin arkivforskning eller så var han i Stockholm eller Uppsala. Ibland var han inbjuden till slott och herrgårdar, där det fanns arkiv av intresse.

Men när familj och personalstyrka var som störst kan man räkna med ett 30:tal personer – då inräknat rättare, trädgårdsmästare, drängar, pigor och dagsverkare i jordbruket. År 1852 fick Fryxell tillåtelse att arrendera ut jordbruket, då det under lång tid gått med förlust och var ett för stor ansvar för dottern Eva.

I prostgården fanns till och från amanuenser och skrivbiträden som medhjälpare. Några har vi redan nämnt: Jean Jaques Fryxell, Johan Axelson och C. Th. Flodman.

För barnens undervisning fanns informator och guvernant. En tid var Calle Frykstedt informator och guvernant för flickorna var Mademoiselle Strandberg. Sommartid inkallades ibland guvernanter från utlandet, med tanke på språkundervisningen.

Hushållerska var Malvina Lidback – dotter till poeten och bonden Paul Gustaf Andreas Lidback – förebilden till farbror Eberhard i Gösta Berlings saga. En släkting, Sally Bäärnhelm gick frun i huset tillhanda och passade barnen. Den förste provinsialläkaren i Sunne, Pehr Adolf Hedberg f.1805 i Karlstad, kom som hyresgäst i prostgården; ingick äktenskap med Sally Bäärnhelm och tillsammans flyttade de så småningom till Södra Borgeby, där den omtyckte doktor Hedberg avled år 1867 på gården Backen. Ja, det finns många flera att nämna: kammarpigor, hyresgäster och nödställda som fick tillfälligt husrum.

Se bilder på nästa uppslag!

Malvina Lidback

Mamsell Strandberg

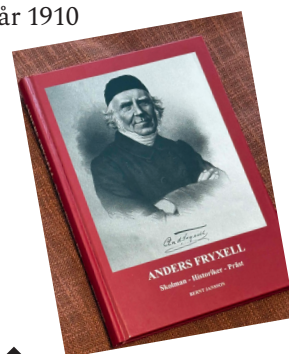
Nils Linde

Selma Lagerlöfs besök i nya prostgården 1876

"Det var i Sunne prostgård en septemberkväll alldeles som nu. Det var en bjudning, men endast för några få av det närmas- te umgänget. Prostgården var ombyggd just då, och jag tror, att meningen med bjudningen var, att vi skulle få bese den nya bostaden. Vi gick och såg oss om i rummen, och det var många jämförelser som gjordes. De äldre var nog litet vemodi- ga över alla förändringar. – Jag tror, att de tyckte bäst om sig i prostens arbetsrum. Där kunde man lättast glömma, att man befann sig i ett nytt hus. De stora bokhyllorna klädde rummet alldeles som förr. Där stod ännu det väldiga skrivbordet i häst- skoform, som alla kände till. Det var på det skrivbordet, som ibland ända till tjugu ljus hade stått tända för att lysa upp alla de folianter och anteckningar, som täckte det. Och i hörnet stod en gammal knotig käpp, som också var en märkvärdighet. Den käppen hade professorn brukat hålla i handen, när han dikterade sin historia för sin sekreterare."

Ovanstående text är ett avsnitt ur Selma Lagerlöfs tal vid invigningen av Fryxellsbysten år 1910

Källa: Bernt Jansson,
ANDERS FRYXELL
Skolman – historiker – präst

Sally Bäärnhelm

Dr Hedberg

Prostgården, ritning

Prostgården, foto

Prostgården 1876

Vill du *läsa mer?*

Ta chansen att vinna ett signerat exemplar av boken "ANDERS FRYXELL Skolman – historiker – präst"

Svara bara på frågan och maila in ditt svar till:

sunne.pastorat@svenskakyrkan.se

Glöm inte att uppgi dina kontaktuppgifter så att vi vet vart vi ska skicka boken om just du vinner.

Skriv "Anders Fryxell" i ämnesraden.

Och här kommer frågan:

Vilket år blev Anders Fryxell kyrkoherde i Sunne?

Lycka till!

Om du tycker om frisk luft, att röra på dig och vill ha sällskap:

Må bra promenad

Med eller utan stavar - alla kan vara med.
Vill du inte promenera alls så hakar du på vid fikat efteråt som vi bjuder på.
Ingen föranmälan, bara att komma.

Vi träffas vid Sundbergs gård och promenerar i omgivningarna. Tisdagar kl.11 med start 25/8.
Följande tisdagar är: 8/9, 22/9, 6/10, 20/10, 3/11, 17/11.
Välkommen du också!

Kontakt:

Ewa Skoglund 0702 32 20 25
Mirja Lundström 0730 30 30 45

**Svenska
kyrkan**

Fjärilen

Stödgrupp för dig som är 7-12 år och har det trassligt hemma, t ex p g a jobbig skolsmäs sa, psykisk ohälsa eller missbruk av något slag

Just nu finns lediga platser!

Gruppen på 4-6 barn träffas en gång i veckan och du får träffa andra barn med liknande familjesituationer.

Fjärilen är ett samarbete mellan kommunen och kyrkan och det kostar ingenting.

Ring om du vill veta mer!

Petra: 072 553 5542

**Svenska
kyrkan**

Leva vidare

Samtalsgrupp för dig som förlorat en närstående

Att mista en närstående innebär ofta en stor utmaning. Vi erbjuder möjlighet att få dela tankar, känslor och erfarenheter med andra, i en trygg, kravlös gemenskap. Sju träffar, varannan vecka.

Samtalsledare:

Hans Hemmingsson, präst, 0565-688812
Bibbi Svensson Wikstrand, diakon, 0565-68 88 16

Start 16/9 kl. 13.30-15.30.

Plats: Sunne församlingshem

Anmälan till pastors exp. 0565-68 88 00 senast 10/9.

Begränsat antal deltagare.

Kostnadsfritt.

Välkommen oavsett tro eller livsåskådning!

**Svenska
kyrkan**

Vad tänker du?

Vi funderar tillsammans kring kommande kyrksöndags tema och text, på ett enkelt och kravlöst sätt.

Vi träffas vid fyra tillfällen under hösten:
1/9, 13/10, 10/11 och 1/12 mellan 14.00 och 16.00.
Plats: Församlingshemmet i Gräsmark.

Ingen anmälan. Ingen kostnad. Fika ingår.

För frågor och funderingar,
kontakta någon av diakonerna:

Laila Norin, tel 070 555 93 42

Bibbi Svensson Wikstrand, tel 070 688 15 04

Varmt välkommen!

**Svenska
kyrkan**

Handarbetsstôga ve kôrka

Den tredje juni avslutade vi den fjärde terminens handarbetsstôga. Det var också tredje gången som vi skänkte alster till Ukraina via Nadia Finskaya och Vitalik Krulik i Gettjärn. Även denna gång förundrades vi över hur mycket vi har lyckats åstadkomma, trots att vi mest pratar, skrattar och dricker kaffe på våra möten. Vi arbetar med andra ord mycket i våra hem.

Den här terminen har vi som handarbetar till Ukraina fått göra inköp av garn via kyrkans diakoni. Även privatpersoner har bidragit med att lämna in garn till oss. Vi är mycket tacksamma för dessa bidrag.

Kom till oss i handarbetsstôga :
Om du vill möta och träffa trevligt folk.
Om du vill handarbeta till dig själv eller till nära och kära.
Om du vill handarbeta till behövande i Ukraina.
Om du vill ha hjälp och tips om något handarbete.
Om du bara vill sitta och prata.
Om du bara vill sitta och lyssna.
Om du skulle vilja dela med dig av kanske en dikt, sång eller något annat.

Vi träffas i Sunne församlingshem onsdagar udda veckor, klockan 13.30-15.30 (se vår annonsering i Sunne-Nytt).

Vi har inga krav på något eller någon, du är välkommen när som helst du kan och vill. Vi bjuder på fika!

Det vi skickade till Ukraina: 13 filtar, 17 tröjor, 41 par sockar, 16 par tofflor, 17 mössor, 3 par vantar, 4 blusar, second hand tröjor och sockar 5 st knappt använda.

Familjefest med *glitter och glamour*

Text och foto: Cissi Neuman, barnverksamhetsansvarig musikpedagog

Familjefesten är en gemensam avslutning i maj, för alla barngrupper i hela pastoratet. Under året har drygt 150 barn deltagit i kyrkans olika barngrupper som finns i Gräsmark, Sunne, Västra och Östra Ämtervik. Till festen inbjuds också syskon, vårdnadshavare, släkt och vänner.

Kvällen startade i Sunne kyrka där barnen fyllde hela estraden och sjöng så taket nästan lyfte. Sedan fortsatte festen med aktiviteter i och utanför församlingshemmet. Det fanns tipspromenad, hinderbana, hoppborg, ansiktsmålning och chokladhjul. För att få polletter till chokladhjulet så skulle man göra enkla saker t ex berätta en rolig historia, sjunga en sång, kasta ärtpåsar i ringar, springa en slinga. Alla bjöds på popcorn och bullfika. Det känns viktigt och fint att genom familjefesten kunna ge barnen positiva och roliga upplevelser att dela med sina familjer.

Få Barnens bästa bibel alldeles gratis

Datum för årets utdelning av en barnbibel till församlingarnas 6-åringar:

Gräsmark

på gudstjänsten med skördefest
11 oktober kl 11.00

Sunne

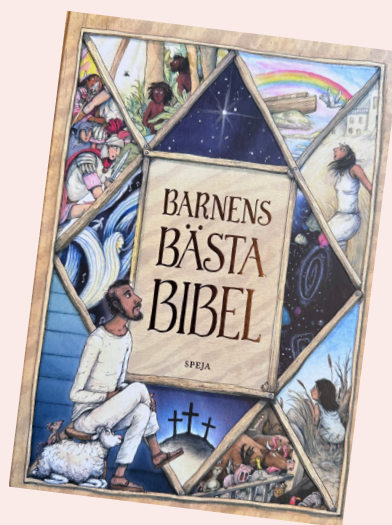
på familjegudstjänsten
18 oktober kl 11.00

Västra Ämtervik

på familjegudstjänsten
4 oktober kl 11.00

Östra Ämtervik

på familjegudstjänsten med skördefest
11 oktober kl 16.00

En personlig inbjudan skickas per post. Vill man få en Barnens bästa bibel så svarar man på inbjudan och hämtar, om möjligt, boken enligt ovan. Har du inte fått någon inbjudan och önskar en bibel, tveka inte att höra av dig till cissi.neuman@svenskakyrkan.se

Bussresa, lek, glass och lammungar

Lördagen 30 maj ordnade vi en utflykt till Mariebergsskogen i Karlstad. Det blev en rolig och solig dag för alla medföljande barnfamiljer från Gräsmark.

Under året har det varit 35 barn som samlats varje vecka och haft en plats i en av kyrkans barngrupper; Barnkören, Kyrkans barntimmar, Kyrkis och Chilla å Chili. Alla dessa barn fick inbjudan att följa med. Många tog chansen och gjorde detta till en mysig familjedag.

Klockan 9.00 avgick bussen från församlingshemmet. Väl framme så fick alla en valfri glass och sedan var det fri tid att leka på alla fantastiska lekplatser, besöka djuren i Lillskogen, uppleva Naturum, gå tipspromenad mm. Mitt på dagen åt vi lunch tillsammans. Våra matiga baguetter, chipspåsar, frukt och kanelbullar var väldigt uppskattade av stora som små. Innan hemresan så fick alla följa med på en tur i parken med tåget Conrad.

Utflykten bekostades av ett stipendium som Gräsmarks barnverksamhet fått av KFUM-K.

Tack för en trevlig resa! Maud, Eva, Petra, Carina och Cissi

Sommargemenskap på mejeriängen

Årets upplaga av "Hängmattan" gick av stapeln tre eftermiddagar, veckan före midsommar. Ca 145 personer kom till mejeriängen och bjöds på fika och trevlig samvaro.

Det var en härlig åldersspridning mellan 0 år och 93 år.

De yngre lekte och pysslade och de äldre satt i solen, samspråkade och njöt av Carita Hööks musicerande.

Det fanns också tipspromenader för barn och vuxna och lite vattenlek. Vi som hade glädjen att jobba på "Hängmattan" var barnledarna Petra, Veronica, Nicklas och Cissi.

Ann-Christin Hård från Karlskoga var på semester i Sunne och passade på att koppla av en stund i Hängmattan.

Kompisarna Holly och Frida blev förtjusta i hunden Tilly.

Höstens *lunchmusik*

Sunne kyrka onsdagar 12.00.

Efterföljande sopplunch i församlingshemmet.

2 september

Roger Molin, gitarr

9 september

Richard Take, piano

16 september

"Jeg elsker dig" - musik av Grieg m fl

Rose-Marie Bäckstrand, sopran

Ragnhild Pettersson, piano

23 september

Ragnhild Pettersson, piano

30 september

Göran Bryntesson, trubadur

7 oktober

Anna Åkerlind, violin

Joachim Åkerlind, klarinett

Ragnhild Pettersson, piano

14 oktober

Anna Rydberg, sopran

Ragnhild Pettersson, piano

21 oktober

Kulturskolans elever och lärare

28 oktober

Agnes och Carita Höök, sång och piano

4 november

Ragnhild Pettersson, piano

11 november

Gunilla Hallgren, sopran

Ragnhild Pettersson, piano

18 november

Claudia Mitnei, harpa

25 november

Adventssånger

Mats Backlund, sång

Ragnhild Pettersson, piano

Urval av kommande evenemang:

För ett komplett program - läs mer i vår annonsering och i kalendariet på vår hemsida svenskakyrkan.se/sunne

Sunne kyrka

29 augusti 18.00

"Tusen skäl att leva"

Konsert med kören "Lights in West"

Susanna Moberg, dirigent

Musik av Bob Chilcott, George Gershwin, Evert Taube m fl

19 september 16.00

Manskören Kalhyttans Kavaljerer

Håkan Sund, dirigent och pianist

Hedda Lund Koch, sopransolist

Musik av Hugo Alfvén, Edvard Grieg, David Wikander m fl

25 oktober 18.00

Musikgudstjänst

Fryksdalens vokalensemble under ledning av Erik Westberg

15 november 18.00

Orgelkonsert med Ragnhild Pettersson

21 november 18.00

Kyrkosångsförbundet i Karlstads stift inbjuder till psalmhögtid med mässa

Stiftskören sjunger, tillsammans med församlingen, ur de nya psalmförslagen och vi går på en resa genom hela kyrkoåret.

Torsby brass medverkar.

Musikalisk ledning: Katharina Hieke och Berit Palmqvist

Präst: Peter Styrman

Du som är intresserad av att vara del av Stiftskören - hör av dig till din körledare. Kyrkosångsförbundet skickar ut inbjudan och material till alla medlemskörer. Gemensam repetition samma dag från lunchtid.

Östra Ämterviks kyrka

12 september 18.00

Körkonsert

Östra Ämtervikskören tillsammans med Köpings kyrkokör under ledning av Anders Karlsson bjuder på ett varierat program.

Jubileumskonsert med KHC

Manskören Kalhyttans Cavalierer ger en jubileumskonsert i Sunne kyrka lördagen den 19 september. Det blir ett unikt tillfälle att uppleva några av pärlorna inom den klassiska repertoaren och avnjuta härligt örongodis ur den nordiska lyriken. I Fryksdalens största kyrkosal framträder en högkvalitativ, flerstämmig orkester av röster med musikantisk spänst och en dynamik som går från mjukaste pianissimo till stormstyrka.

Sångarna har sitt ursprung i bland annat Radiokören, Orphei Drängar och flera kammarkörer runt om i landet. Konsertprogrammet omfattar några av de finaste nordiska tonsättarna, exempelvis Hugo Alfvén, Edvard Grieg och inte minst David Wikander med sin tonsättning av Frödings Kung Liljekonvalje. Håkan Sund är inte bara körens dirigent och pianist utan har också arrangerat några av sångerna. Förutom några av körens egna förmågor framträder vår gästsolist, Norgebördiga sopranen Hedda Lund Koch, utbildad bland annat vid Ingesunds musikhögskola och Operahögskolan i Göteborg.

Klockan 16:00 börjar den ungefär en timme långa konserten utan paus. Fritt inträde. Varmt välkomna!

Vill du vinna *en* CD?

Nu har du chansen att vinna ditt eget exemplar!
Svara bara på frågan och maila in ditt svar till:
sunne.pastorat@svenskakyrkan.se
Glöm inte att uppge dina kontaktuppgifter så att vi vet vart vi ska skicka skivan om just du vinner.
Skriv "CD" i ämnesraden.

Och här kommer frågan:
Hur många tangenter har ett normalstort piano?

Lycka till!

						JES 4:10 JAG GER DIG OCH HJÄLPER DIG		EGO	HJÄLP- AREN	↕	ORIKTIGT LYSANDE	↕	RÖR SIG SNABBT
						AN- VÄNDER RÖSTEN	↓						
						GÖRA VERKAN			HA TILL- SAMMANS				
													FRÖSKAL
						↗	BRA ATT HA FRI	MYCKET KONSE- KVENT	FRÅN SAMO- THRAKE				
							HÄNG MEDI TVÅ LIKA			STAMMA			
↘				BLID- VÄDER	MISS SOM SJUNGER VATTEN- DRAGET			ROLIG MISTER					
↙	TOPPSAK FÖLL LÅNG- SAMT	↘	HAR SKAL	↘	HELIGA BIRGITTA DOG I DENNA STAD	VITTRAR SONDER	OM- GÅENDE	RIKTNING			PRODU- CERAR SYRE		
↘			→		↓			→			DOMÄN TROR FATALIST PÅ		
FRÅN- SLAGEN			INGEN PÅ ISEN		BLIR ALLT MED STUBB				BIBEL- DEL	→			
↗					VIND- PUST		PARA- DISET	THEMSEN RINNER IGENOM?		↘			
UTFÖRS- ÄKNING		SES PÅ SAVAN- NEN	BLIR LOPP MED TON		PÅFUND			FYRA	SA INGEN- TING KAINS BROR		↘	LITEN BYGG- STEN	
SYNS I LEKEN				BRUTAL	VAKANTA VASS KANT					PÅSTÅ- ENDE			
↗						ANVÄNDE KLORNA			STRÅL- GLANS		ÄRKEÄNGEL SOM STRIDER MOT DRAKE I UPP 12:7	OKONST- LAD	
INTE JUST NU	MAT- KÄRL HÖGSTA PUNKT					MITT I HAND		NOAS ÄLDSTE SON		↓	DRA VID NASAN	AVLOPPS- LEDNING	
GULD- PENG LJUS- KÄLLA				ÖMHETS- BETY- GELSE		VIKTIG FÖR FÅFANG	HÅLLER INTE TRÄTO- BRÖDER	SPELA PIANO CR					
↘			STAND- ARD		FORS- SMED	BLI VERK- LIGHET				LITUR- GISKT KÄRL			
HERCULE						GUILLOU- RIDDARE				TV-HASSE SMILA		NATRIUM	
↗						JORD- ART			ÄR FORM- BAR				
	I DENNA DOMKYRKA STOD DEN FÖRSTA LJUSBÄRAREN	LAND I MELLAN- ÖSTERN				INTE JÄTTE- ONDA							

Namn:

Adress:

Postadress:

Telefon:.....

Skicka in lösningen till:
Sunne Pastorat, Kyrkogatan 3, 686 34 SUNNE
senast 31 oktober. Märk kuvertet "Korsord".
Tre vinnare får var sitt Sunne Presentkort
å 100 kronor. Presentkortet inlöses av Sunnes
butiker och företag mot alla slags varor enligt
fastställda regler.

Lycka till!

Välkommen till *Sunne Pastorat*

Kyrkogatan 3, 686 34 Sunne

Ordinarie öppettider: måndag-torsdag 10.00-12.00

Under sommarperioden: måndag-onsdag 10.00-12.00

Under jul-nyår:

Julafton, juldagen och annandag jul: stängt.

Nyårsafton och nyårsdagen: stängt.

I övrigt öppet enligt ordinarie öppettider.

Pastorsexpeditionen: 0565-68 88 00
sunne.pastorat@svenskakyrkan.se

Kyrkogårdsexpeditionen: 0565-68 88 50
sunne.pastorat.kyrkogard@svenskakyrkan.se

KANSLI

Kanslichef och kommunikatör

Anna Mohlén Lauridsen 0565-68 88 01

Kyrkobokföringsassistent Åsa Nilsson 0565-68 88 02

PRÄST OCH DIAKONI

Kyrkoherde Hans-Viktor Krolovitsch 0565-68 88 11

Komminister Hans Hemmingsson 0565-68 88 12

Komminister Håkan Tapper 0565-68 88 13

Komminister Pehr Vitalis 0565-68 88 14

Diakon Bibbi Svensson Wikstrand 0565-68 88 16

Musikpedagog Carita Höök 0565-68 88 17

MUSIK

Organist Ragnhild Pettersson 0565-68 88 21

Kantor Eva Adolfson 0565-68 88 22

Kantor Maud Ludvigsson Nilsson 0565-68 88 23

BARN & UNGDOM

Musikpedagog Cissi Neuman 0565-68 88 61

Fritidsledare Petra Arlestrand 0565-68 88 62

Barntimmeledare Veronica Lans 0565-68 88 63

Barntimmeledare Eva Sandh Henriksson 0565-68 88 64

Fritidsledare Nicklas Persson 0565-68 88 65

FASTIGHET

Kyrkogårds- och fastighetschef Jeanette Blom 0565-68 88 51

Kyrkvaktmästare Gräsmark

Annelie Haglund 0565-68 88 46

Kristina Arlestrand 0565-68 88 47

Kyrkvaktmästare Sunne

Helena Persdotter 0565-68 88 19

Mikael Nermark 0565-68 88 43

Terese Persson 0565-68 88 44

Kyrkvaktmästare Västra Ämtervik

Anna-Karin Andersson 0565-68 88 48

Kyrkvaktmästare Östra Ämtervik

Terese Persson 0565-68 88 44

Liliia Vlasiuk 0565-68 88 59

KYRKOGÅRD

Kyrkogårds- och fastighetschef Jeanette Blom 0565-68 88 51

Arbetsledare Ylva Kallström 0565-68 88 53

Förvaltningsass. Camilla Andreasson 0565-68 88 55

Administratör Johanna Levin 0565-68 88 71

**Svenska
kyrkan**

Besök vår hemsida www.svenskakyrkan.se/sunne